

MAGYAR-HOLLAND SZEMLE

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VIDOR MARCEL

Szerkesztőség: VIII., ÜLLŐI-ÚT 4.
Kiadóh.: VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 78.
TELEFONSZÁM: 22—21., 128—83.

A hollandi sajtó.

Hollandiának kitünően informált sajtója van, melynek jelentősége a háboru alatt és az azt követő években jelentékenyen növekedett. Ez a sajtó azelőtt a külpolitikának nem nagy figyelmet szentelt. 1914 előtt ritkán fordultak elő a hollandi lapokban oly hosszú távirati tudósítások, melyek most berlini, londoni és párisi levelezőik tollából egészen természetesek. Minden politikailag vagy egyéb tekintetben sullyal bíró országban vannak munkatársaik és utitudósítások hasábszámra jelennek meg a nagy hollandi lapokban.

E nagyszerű tudósítói anyagnak kihasználása természetesen csak azért lehetséges, mert térhiánnyal nem kell számolniok. Miután a hirdetési anyag rendkívül gazdag, a szerkesztői résznek is megfelelő papir áll rendelkezésre. Ezért minden eseményt rendkívül kimerítően tárgyalnak. Sajátságos benyomást gyakorol mindenesetre, hogy a legnagyobb ujságok jelentéktelen, helyi színezetű tudósításokat közölnek, melynek egyébként az a magyarázata, hogy egyrészt a legkisebb községben is vannak előfizetőik, másrészt pedig az, hogy a nagyvárosi lakosság jelentékeny százaléka vidéki származású. Az is különös, hogy a szerkesztőségek a „beküldött” közlemények számára bő teret bocsátanak rendelkezésre, ahol a közönség kívánságait és panaszait előterjesztheti. Utóbbi időben ezt a szokást igyekeznek lassanként korlátozni.

Bár a nagy ujságok rendkívül gazdag tartalommal jelennek meg, a verseny egyre nagyobb megerőltetést kíván tőlük. Így az *Algemeen Handelsblad* és a *De Telegraaf* minden nap egy teljes oldalon aktuális képeket hoznak. Szinte fölösleges hangoztatni, hogy e sportot oly behatóan művelő országban a sportrovat milyen terjedelmes. Mily nagy a sportügyek iránt való érdeklődés, kitünik abból, hogy a *Handelsblad* több napig cimoldalán közölte azt a felhívást, mely az olimpiászra való önkéntes adakozásra szólította föl a közönséget, mivel a kamara a kért egy millió forintnyi hozzájárulást megtagadta.

Hat — naponta kétszer megjelenő — lapja van Hollandiának. Legjelentékenyebb közöttük a *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, melynek a világeseményekről kitünő értesülései vannak és páratlan, valamint szakszerű tartalmánál fogva az első helyet méltán megérdemli. Az Amsterdamban megjelenő, hasonlóan szabadelvű irányu *Algemeen Handelsblad* éppoly világhírű, mint a *N. R. Courant*. Mindkettőnek művelt olvasóközönsége van és azt alaposságukkal és sokoldalúságukkal ki is elégítik. Amsterdam második nagy lapja, a *De Telegraaf*, igyekszik semleges irányt követni, de azzal, hogy a központi hatalmak iránt ellenséges magatartást tanusított, az ellenkezőjéről tett tanubizonyságot, belpolitikailag demokratikus, antimilitarista színezettel. A *De Telegraaf* néhány éve azon fáradozik, hogy a tudósítói szolgálat széles kiépítésével és amerikai összeköttetései révén az első helyre kerüljön. Nem takarékoskodik a tudósításokkal és ismeretes, hogy állandó levelezőin kívül megkapja a *Times* hireit és a német Ullstein-közleményeket. A hollandi eseményekről is gyors értesülései vannak. Azon olvasók, akik nem az amerikai híreket részesítik előnyben, nem tartoznak a *De Telegraaf* előfizetői közé. Ugyanezen vállalat keretében, egy naponta kétszer megjelenő, olcsó népkiadás, a *De Courant* örvend nagy népszerűségnek. 200.000 példányban jelenik meg. Ez az ujság néhány évvel előbb a *Nieuwe van den Dag* című napilapot olvasztotta magába. A Rotterdamban megjelenő *Maasbode*, a hol-

landi katolikusok lapja. Vezető helyet foglal el és sok tekintetben fölveszi a versenyt előbb említett nagy lapokkal.

A Hágában megjelenő *Vaderland*, valamint a *Nieuwe Courant*, két szabadelvű ujság, pénzügyileg nehéz helyzetben voltak az Amsterdamban és Rotterdamban megjelenő két világlappal szemben, bár hű és ragaszkodó olvasóközönséggel rendelkeztek. A *Nieuwe Rotterdamsche Courant* kiadója 1922-ben megvásárolta a *Nieuwe Courant*-ot és két évvel később a *Vaderland*-ot s ez a hollandi olvasóközönség körében nagy sajnálkozást keltett.

A naponta egyszer megjelenő befolyásos lapokhoz tartozik az ellenforradalmi *Standaard*. E lapot annakidején a legkiválóbb hollandi ujságírók egyike, dr. *Kuyper* szerkesztette. Most főszerkesztői minőségben *Colijn* pénzügyminiszter áll az élén. Jelentékeny lapok még: a *Centrum*, a katolikus demokraták lapja, a katolikus *Tijd*, a *Nederlander*, a történelmi kereszténypárt lapja, valamint a *Het Volk*, a szociáldemokrata párt lapja, mely nemrég ünnepelte fennállásának 25 éves jubileumát és végül a kommunista *Tribune*.

Figyelemreméltó, milyen jelentékeny és kiterjedt vidéki sajtója van a kis Hollandiának, mert hisz a nagy határvárosok is, gyorsvonaton öt óra alatt elérhetők Amsterdamból. Így a délután 3 órakor, sőt valamivel később megjelenő lapok még aznap kezébe juthatnak a vidéki előfizetőnek. Ennek dacára nagy olvasóköriük van a kitünően szerkesztett vidéki lapoknak, melyeknek kimondottan hazai jellegük van. Ilyenek: az *Utrechtsche Dagblad*, az *Arnhemsche Courant*, a *Middelburgsche Courant*, a *Zwolsche Courant* és a *Provinciale Groningen Courant*. 4—5000 lakosu kisebb községek gyakran két-három, hetenként kétszer-háromszor megjelenő lapokkal rendelkeznek s e lapoknak aránylag nagy olvasóközönségük van.

A folyóiratok közül kiemelendő a *Haagsche Post*, melynek tizenkétévi fennállása után 56.000 előfizetője van és e nagy virágzását kitünő belső és külső munkatársainak köszönheti. Magas színvonalu folyóirat a *Groene Amsterdammer*,

mely 2500-ik számának megjelenése alkalmából most ünnepi számot adott ki.

A hollandi kormányzat teljes szabadságot biztosít a sajtónak. Nincs semmi oka, hogy a sajtó szabadságát korlátozza, mert a hollandi lapok kritikájukban mindig a legnagyobb tárgyilagossággal járnak el. Az ujságok egymással is lehetőleg barátságos viszonyban vannak és az esetleges polémiák is a legnyugodtabb hangnemben folynak le. Ha minden országnak olyan sajtója van, amelyet megérdemel, úgy a hollandi sajtó tükörképe a becsületesen gondolkodó, józan, békés és szabadságszerető hollandi népnek.

A magyar-holland gyermekakció.

A magyar-holland gyermekküldtetési akcióval kapcsolatban különböző hírek terjedtek el a fővárosban, melyek pozitív formában emlegették, hogy Hollandiának mind a két bizottsága, mely a magyar gyermekek kiszállítását és elhelyezését intézi, úgy a hágai protestáns, mint a hertogenboschi katolikus bizottság megelégette már a magyar gyermekek hollandiai vendéglátását és ezt gyöngéd figyelmeztetés formájában tudatta is a budapesti „Országos Gyermekvédő Liga” vezetőségével. A gyermekküldtetési akció magyar vezetősége azonban — ez ellenőrizhetetlen hírek szerint — nem vett volna tudomást a hollandiai figyelmeztetésről és február hó végén újabb gyermekvonatot indított Hollandiába, amelyet a hollandi kormány csak nagy késedelemmel, napokig tartó várakoztatás után engedett be az országba, hogy a magyar gyermekeket, — ha már ott vannak — szét is oszthassák a jelentkező nevelőszülők között. *Fóthy* János ur, a *P. H.* munkatársa e felelőtlen hireszteléseket közölte *van de Sande Bakhuizen* urral, Hollandia budapesti követével, aki alábbiakban világította meg előtte a gyermekküldtetés közeli megszűnésének igazi okait:

— Nagyon örülök, hogy ezekkel a naiv szóbeszédekkel szemben megmondhatom, mi igaz és nem igaz a dologban. Az, hogy a hollandi nevelőszülőkre, budapesti tartózkodásuk idején, kínos impressziót gyakorolt volna a tömegnyomor mellett észlelhető fényüzés, éppen olyan lehetetlen kitalálás, mint a frankügynök a gyermeküdültetési akcióra gyakorolt bármiféle befolyása. A hollandusok nagyon jól tudják, hogy mindenütt megtalálható a fényüzés is, ahol nyomoruság van, mintahogy azzal is tisztában vannak, hogy néhány gonosztévő bűnéért nem lehet egy egész nemzetet, pláne ennek a nemzetnek gyermekeit felelőssé tenni. Tény azonban az, hogy a hágai protestáns gyermeküdültetési bizottság ősszel kijelentette, hogy akcióját tovább nem folytathatja. Ennek semmi más oka nincs, mint az, hogy az akció öt évi munkája és sok ezer magyar gyermek megvendégelése után már nem jelentkeztek kellő számú nevelőszülők a hollandi társadalomból. Ezt már októberben, tehát jóval a frankbotrány előtt, tudtuk. Ami a hertogenboschi katolikus akciót illeti, ez a bizottság továbbra is működésben maradt, nemcsak a frankügy, hanem még a hollandi árviz után is, amely pedig katasztrófális csapásokkal sújtotta a hollandi népet, a magyarországi árvizkatasztrófánál sokkal végzetesebb kárt okozva. Mert itt lefolyik, de Hollandiában megáll a víz az áradás után. A jótékonyoknak tehát egész Hollandiában az árvizkárosultak szolgálatába kellett szegődnie. Ekkor a budapesti liga vezetősége, igen lojálisan, megkérdezte a hertogenboschi katolikus akció vezetőitől, hogy a hollandi célokat szolgáló jótékony mozgalom mellett fenn óhajtja-e tartani a magyar gyermeküdültetést továbbra is? A bizottság igennel válaszolt, de ujabban ez is arra az álláspontra jutott, hogy az akciót lassan megszünteti. *Ami a hollandi kormány gyöngéd figyelmeztetését illeti, hogy a magyar gyermekakciót ideje volna beszüntetni, ez, határozottan állithatom, nem igaz.* Nem igaz a februári gyermekvonat visszatartása sem, annál is kevésbé, mert hiszen február óta, március 15-én, újabb háromszáz gyermek indult utnak Hollandiába. A helyzet tehát most az, hogy Hollandiában

még körülbelül 4—5000 magyar gyermek van. Ezeket az év végéig lassan mind hazaszállítják. *Ujabb gyermekszállitmány többé nem megy Hollandiába.*

A *Magyar-Holland Szemle* szerkesztője a hollandi követ nyilatkozatára fölhevta *Forster* Pál bárónak, Hollandiában székelő követségünk vezetőjének, figyelmét, *aki mindenben megerősítette a van de Sande Bakhuyzen ur által elmondottakat.*

A labdarugósport Hollandiában.

Irta: J. H. Wehn Voorburg.

A labdarugósport kevés országban van annyira kitéve az idő viszontagságainak, mint Hollandiában. A bajnokságért folyó küzdelmeket ezért télen csak a legnagyobb fagyban bonyolithatják le, amikor a föld kőkemény.

A partvidék nedves klimája arra kényszeríti az egyesületeket, hogy számoljanak az esővel és olyan vizes terület, mely máshol már teljesen alkalmatlan a játékra, a nagy hollandi egyesületek számára megfelelő.

A hollandi játékmezők általában puhábbak, mint más országok hasonló területei és játékterek fűcsomó nélkül nem is képzelhetők. Területhiányt sem ismernek Hollandiában. Hollandia nagy része lapályos terület marhatenyésztéssel és így alkalmas rétek mindenütt található. Napokon át zuhoghat az eső, vasárnap délelőtt a játékokat ennek dacára le lehet bonyolítani.

A labdarugó játékok eredményei iránt Hollandiában talán nagyobb érdeklődés tapasztalható, mint más országokban. Minden vasárnap ezren és ezren nézik a játékokat és már vasárnap este ki is vannak függesztve a legfontosabb eredmények a különböző szivarosboltokban és nagy éttermekben, sőt egyes helyiségekben táblázatok tüntetik föl a bajnoki játékok mindenkori állását. Fontos labdarugó eseményeknél

óriási tömeg áll a nagy ujságok kirakatablakai előtt, ahol a játékok lefolyását táblákon közlik.

Az amsterdami országos játékok alkalmával a hollandi városok lapjai külön telefonösszeköttetést tartanak fenn a sporttérrel és a játék kezdetétől annak lefolyásáig a váltakozó eredményeket hirdetik tábláikon, úgyhogy még azok is, akik Amsterdamba nem utazhattak, pontosan követhetik a játék lefolyását.

India, melynek Hollandia nagyrészen gazdagságát köszönheti, ártalmára van a hollandi labdarugósportnak. Évenként száz és száz hollandi fiatalember hagyja el az anyaországot, hogy az egyetem vagy más főiskola végeztével Indiában alapítsa meg jövőjét. A jobb családok majdnem kivétel nélkül néhány évre kiküldik 20—25 éves fiaikat az örök nyár hazájába és ezek legalább öt, de legtöbbször tiz-husz évig maradnak Indiában. Bár nagyrészüik ott is üzi a labdarugósportot, a hollandi sport számára elvesztek. Ez a körülmény rendkívül számottevő a Hágában, Delftben és Leidenben fennálló különböző sportegyesületek szempontjából és elég rámutatni arra, hogy a hágai Quick csupán azért vált ki az elsőosztályu csapatok sorából, mert legjobb játékosa Indiába költözött.

Krónika.

Egy gondolat bánt engemet... Mai számunkban közöljük *Petőfi* Sándor hatalmas költeményét *J. Vreede* hollandi királyi alkonzul pompás hollandi fordításában, mely az eredeti vers minden költői és formai szépségét szinte tökéletesen adja vissza.

Holland folyóirat a magyar irodalomról. A *Het Geheele Wereld* c. holland folyóirat rendszeresen foglalkozik a magyar irodalommal. A lap karácsonykor egy almanachot adott ki, mely irodalmunk utolsó ötven esztendejének történetét tartalmazza, Herczeg Ferenc, Babits Mihály, Móricz Zsigmond, Erdős René, Sik Sándor arcképeivel. Beszámol Herczeg Ferenc, Surányi Miklós, Komáromi János, Bartóky József, Bibó Lajos, Berde Mária, Erdős René, Zilahy Lajos, Mécs László, Sajó Sándor és Némethy Géza mult évi munkáiról. A hollandi folyóirat magyar cikksorozatát Pitroff Pál dr. írta.

Eén denkbeeld is er, dat mij kwelt.

Door: Alexander Petöfi.

*Eén denkbeeld is er, dat mij kwelt:
 Te midden weeke kussens stil te sterven,
 Langzaam te welken als een bloem,
 Die heim'lijk knagend gif heeft doen bederven.
 Langzaam te kwijnen als een kaars,
 Die in een leeg vertrek werd uit het oog verloren;
 Niet zulk een dood geef mij, o God!
 Niet zulk een dood zij mij beschoren!
 Laat mij een boom zijn, door den bliksem fel gespleten
 Of door den stormwind uit den grond gereten,
 Laat mij een rotsblok zijn, dat van den berg in't dal
 Door donder, aard en hemel schokkend, komt ten val.
 Als ééns elk slaven volk
 Geestdriftig trekt ten strijd
 Met wapp' rend roode vaan, waarop de leuze prijkt:
 „De wereld vrij,
 Dat zweren wij!“
 Als dan trompetgeschal
 Van Oost tot West weerklinkt
 En voor deez' heil'ge leus de tyrannie verzinkt.
 Dan vall'ik neer
 Op't veld der eer!
 Daár stroom' mij uit het hart het jeugdig bloed,
 Een juichkreet uit mijn mond als laatste groet,
 Die in 't gedruisch der wapens gaat teloor
 En in 't gebulder der kanonnen wordt gesmoord.
 Mijn lijk ligt ter aarde
 En brieschende paarden
 Vertrappen het, stormend den strijd tegemoet
 En laten het liggen, verscheurd in mijn bloed.
 Tot komt dan de dag, waar met treurende toonen
 En vlaggen, omfloerst, men ten graf draagt de dooden,
 Dan zoeke men saâm mijn verspreide gebeent'
 Voor het graf, dat de helden, die vielen, vereênt,
 De helden, die vielen en stierven zoo blij
 Voor de heilige leuze: „De wereld zij vrij!“*

Vertaald door J. Vreede.